

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๑

วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง นางอุบล บุญญชลธร ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ของผู้ร้องในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคสี่ และ
มาตรา ๒๖๔

ด้วย นางอุบล บุญญชลธร ได้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑ พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้ฟ้องผู้ร้องต่อศาลจังหวัดนนทบุรีในความผิดฐานร่วมกับพวก
จ้าง วาน ไซ ให้ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓
๘๔, ๒๘๘, ๒๘๙ ศาลจังหวัดนนทบุรีสั่งประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา ระหว่างนัดสืบพยานโจทก์
ทนายผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลจังหวัดนนทบุรีมีคำสั่งเรียกสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของ
พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องผู้ร้องในข้อหาตามฟ้อง ทั้งในส่วนที่อัยการสูงสุด
เคยสั่งไม่ฟ้องไปแล้ว และในส่วนที่รื้อฟื้นสั่งฟ้องใหม่เป็นคดีนี้มาให้ผู้ร้องทราบ ศาลจังหวัดนนทบุรี
หมายเรียกตามคำร้อง พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีโจทก์ยื่นคำร้องคัดค้านว่ามีเหตุขัดข้องเพราะเอกสาร
ที่ผู้ร้องต้องการทราบเป็นความลับ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของโจทก์ โจทก์มีอำนาจตามกฎหมาย
ที่จะไม่เปิดเผย ผู้ร้องยื่นคำร้องยืนยันขอให้โจทก์ส่ง หากโจทก์ไม่ส่งขอให้ศาลจังหวัดนนทบุรีส่งคำร้อง
ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัย ศาลจังหวัดนนทบุรีมีคำสั่งยกคำร้องและสั่งไม่ส่งคำร้องของผู้ร้อง
ไปศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้อง
ต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยคุ้มครองผู้ร้องตามสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
รับรองไว้ในมาตรา ๒๕๑ วรรคสี่

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาตามข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อ ๑๐
แล้วมีมติด้วยคะแนนเสียง ๕ ต่อ ๓ ไม่รับคำร้องของผู้ร้องไว้ดำเนินการต่อไป ผู้ทำคำวินิจฉัยนี้เป็นเสียง
ข้างน้อยเห็นว่าควรรับคำร้องของผู้ร้องไว้ดำเนินการต่อไป จึงทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนดังต่อไปนี้

ได้พิจารณาแล้ว ที่ผู้ร้องอ้างว่าศาลจังหวัดนนทบุรีชอบที่จะส่งคำร้องของผู้ร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ
เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น
เห็นว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความหมายว่า เมื่อมีคดีมาสู่ศาลแล้วหากคู่ความหรือศาลเห็นว่า

บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นก็ให้อันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ แต่ตามคำร้องของผู้ร้องอ้างว่า “เมื่ออัยการและศาลเห็นว่าอัยการมีสิทธิไม่ส่งเอกสาร แต่จำเลยเห็นว่าขัดรัฐธรรมนูญ จึงถือได้ว่าเป็นข้อโต้แย้งบทกฎหมายตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๖๕ ฯลฯ” ซึ่งมีความหมายว่า ข้ออ้างของพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีโจทก์ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ นั้น ปรากฏว่าพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้อ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ (๒) (๔) เป็นเหตุปฏิเสธไม่ส่งสรุปพยานหลักฐานในการสั่งไม่ฟ้องคดีให้ผู้ร้องทราบ บทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงเป็นเพียงเหตุผลในกฎหมายที่พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้ยกขึ้นอ้างว่ามีอำนาจตามกฎหมายที่จะไม่ยอมเปิดเผยให้ผู้ร้องทราบเท่านั้น มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีที่ผู้ร้องถูกฟ้อง ดังนั้น จึงไม่อาจแปลความในมาตรา ๒๖๕ ให้มีความหมายรวมถึงบทกฎหมายที่พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรียกขึ้นเป็นข้ออ้างในการปฏิเสธด้วย ที่ศาลจังหวัดนนทบุรีปฏิเสธไม่ส่งคำร้องของผู้ร้องมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง จึงชอบแล้ว คำร้องของผู้ร้องในส่วนนี้จึงไม่เป็นสาระอันควรรับไว้วินิจฉัยต่อไปตามมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง

ส่วนปัญหาว่า สมควรรับคำร้องของผู้ร้องในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในคดีอาญาที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๒๕๑ วรรคสี่ ไว้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ เห็นว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ จึงมีข้อวินิจฉัยต่อไปว่า คำว่า “ศาล” ในมาตราดังกล่าวมีความหมายประการใด เห็นว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๘ ว่าด้วยศาล ส่วนที่ ๑ บัญญัติเกี่ยวกับบททั่วไป ส่วนที่ ๒ บัญญัติเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ บัญญัติเกี่ยวกับศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ตามลำดับ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นศาลหนึ่งที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ หมวด ๘ ว่าด้วยศาล เมื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๒๗ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ชัดว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีเจตนารมณ์ที่จะบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ

หน้าที่วินิจฉัยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เมื่อมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวเกิดขึ้น ตามบทบัญญัติสองมาตราดังกล่าวประกอบกัน จึงแสดงว่าบุคคลใดๆ ก็ตามที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดได้เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญโดยบัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญผูกพันองค์กรต่างๆ ตามที่มาตรา ๒๗ บัญญัติไว้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดที่ ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในมาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๖๕ ซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปวงชนโดยทั่วไป ส่วนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในคดีอาญารัฐธรรมนูญได้แยกบัญญัติรับรองไว้ต่างหากในหมวดที่ ๘ ว่าด้วยศาล ตั้งแต่มาตรา ๒๓๗ ถึงมาตรา ๒๕๗ โดยเฉพาะในมาตรา ๒๕๑ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในคดีอาญาไว้ว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลย ย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

ในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมีสิทธิขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสั่งคดี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จึงเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในคดีอาญาในลักษณะที่เป็นการรับรองโดยมีเงื่อนไข โดยรายละเอียดของเงื่อนไขจะระบุไว้ในกฎหมายอีกชั้นหนึ่ง แม้ในขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง กฎหมายที่ระบุเงื่อนไขในการรับรองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวยังไม่ได้ตราออกใช้บังคับ ก็มีได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่เป็นหลักในการรับรองจะไม่อาจใช้บังคับได้ ข้อเท็จจริงได้ความตามคำฟ้องและคำร้องที่ผู้ร้องยื่นต่อศาลจังหวัดนนทบุรีว่า พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้ฟ้องผู้ร้องต่อศาลจังหวัดนนทบุรีในข้อหาว่าร่วมกับพวก จ้างวาน ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า นายแสงชัย สุนทรวัฒน์ ถึงแก่ความตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยก่อนหน้านั้น อัยการสูงสุด ได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ร้องในข้อหาดังกล่าวมาก่อนแล้ว ต่อมา พนักงานสอบสวนได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ร้องได้ จึงได้สืบสวนสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ร้องใหม่ พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีจึงได้ฟ้องผู้ร้องเป็นคดีใหม่ต่อศาลจังหวัดนนทบุรี เห็นว่าตามข้อเท็จจริง

ที่ได้ความเป็นเรื่องและผู้ร้องอ้างว่า ในคดีอาญาที่ผู้ร้องถูกฟ้องเป็นจำเลย พนักงานอัยการเคยมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องมาก่อนแล้ว ผู้ร้องจึงอาจใช้สิทธิขอทราบสรุปพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องผู้ร้องในครั้งก่อนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคสี่ บัญญัติรับรองไว้ได้ ส่วนที่ผู้ร้องจะมีสิทธิขอทราบสรุปพยานหลักฐานในส่วนที่มีการรื้อฟื้นฟ้องคดีผู้ร้องใหม่ด้วยหรือไม่ ยังไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในชั้นนี้ ดังนั้น ผู้ร้องจึงมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องตามมาตรา ๒๕๑ วรรคสี่ ได้ ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลเท่านั้นเป็นผู้ส่งความเห็นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยมิได้ให้สิทธิผู้ร้องหรือคู่กรณีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้ เมื่อผู้ร้องไม่มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ฯลฯ” จึงเป็นคำวินิจฉัยที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง เพราะมีผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวผูกพันองค์กรต่างๆ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้คุ้มครองไว้ ก็ไม่อาจยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลรัฐธรรมนูญหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลรัฐธรรมนูญได้ดังที่มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับคำร้องของผู้ร้องไว้ดำเนินการต่อไป

นายปรีชา เถลิมนวิชัย

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ